

چالش‌های واحد استریلیزاسیون در مراکز آموزشی درمانی

نویسندگان: مجید ایران خواه نمین* (۱) سعید نیکزاد (۲) فرشته سعیدی (۳) منوچهر مرزبان کیا (۴) صادق ساعدی (۵)

۱- کارشناس CSSD، واحد توسعه تحقیقات بالینی، مرکز آموزشی درمانی شهید رجایی دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران

Majidirankhahhh@gmail.com

آدرس: واحد توسعه تحقیقات بالینی، مرکز آموزشی درمانی شهید رجایی، دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران.

مقدمه:

قبل از جنگ جهانی دوم، بخش استریلیزاسیون جایی بود که در آن جا زنان خدماتی بیمارستان باند ها و گاز ها را تا نموده و آماده می کردند و به عنوان "دست راست" اتاق عمل محسوب می شدند. در دوران بعد از جنگ، نیاز به وجود بخشی جهت استریلیزاسیون ابزار پزشکی در تمام بیمارستان ها احساس شد. ابتدا وظیفه بخش استریلیزاسیون، استریل نمودن ابزار و وسایل پزشکی بود، ولی بعدها انجام سایر امور نیز اضافه شد.

CSSD :

استریلیزاسیون سرویس یا خدمتی را ارائه می دهد که در آن وسایل، ابزار های پزشکی و منسوجات (لباس، گاز، پارچه) را از تمامی بخش ها دریافت و آماده سازی نموده و پس از انجام فرایند استریلیزاسیون و کنترل نهایی، آن ها را به واحد های مربوطه تحویل می دهند. هدف این مرکز فراهم نمودن حداکثر میزان ایمنی بیمار می باشد.

مزایای CSSD :

کار آیی : نظارت بر امور پاکسازی، نگهداری و استریلیزاسیون به نحو مناسبی سازماندهی می شود.

بعد اقتصادی : طول عمر ابزار و وسایل به دلیل استفاده درست (در مراحل پاکسازی، آماده سازی و استریلیزاسیون) و نظارت دقیق کارکنان متخصص بخش استریلیزاسیون افزایش می اید.

ایمنی : در سیستم های متمرکز قدیمی احتمال شکست د فرایند استریلیزاسیون بالا بوده است، بطور مثال می توان به استفاده از روش غلط استریلیزاسیون برای ابزار های مختلف اشاره کرد.

زیر ساخت های بخش استریلیزاسیون :

فضای فیزیکی - سیستم های مکانیکی - کف و دیوار ها - تهویه - دما و رطوبت - سینک شستشوی ابزار - سیستم اطفاء حریق

فضای فیزیکی بخش CSSD :

۱- قسمت فنی

۲- قسمت اداری

۳- قسمت پشتیبانی

شایان ذکر است در شرایط استاندارد به ازای هر تخت بیمارستان یک متر مربع زمین به بخش CSSD اختصاص داده می شود.

تفکیک قسمت فنی CSSD :

۱- ناحیه کثیف : جهت پاکسازی و آلودگی زدایی وسایل

۲- ناحیه تمیز : مرتب کردن، بسته بندی، آماده سازی و استریلیزاسیون

۳- ناحیه استریل : ذخیره سازی وسایل و تجهیزات استریل شده

منابع انسانی مورد نیاز CSSD :

با توجه به شرایط و حجم کاری بیمارستان و تعداد اعمال جراحی در هر یک از نواحی تعریف شده (کثیف، تمیز، استریل) نیرو قرار داده می شود که هر از نیروها وظیفه خدمات دهی در آن ناحیه را داشته و اجازه ورود به نواحی دیگر را تا اتمام شیفت کاری ندارند مگر با رعایت شرایط استاندارد و هماهنگی مسئول واحد.

آموزش :

علیرغم نوآوری های به وجود آمده در زمینه ضد عفونی و استریلیزاسیون با دستگاههای اتوماتیک استفاده از این دستگاهها نیازمند اپراتورهای آموزش دیده است که باید در زمینه فرایند های استریلیزاسیون که با آن سروکار دارند اطلاعات کافی داشته باشند.

تدوین یک برنامه آموزشی مستمر که شامل مفاهیم میکروبیولوژی، اصول پاکسازی و ضد عفونی و استریلیزاسیون، بسته بندی تجهیزات برای استریل کردن، آماده سازی منسوجات، نحوه بارگذاری اتوکلاو، ذخیره سازی و نگهداری وسایل استریل شده، نحوه جمع آوری وسایل آلوده از بخش ها و توزیع وسایل استریل شده و چگونگی استفاده از وسایل حفاظت فردی باشد.

تجهیزات بخش CSSD :

تجهیزات استاندارد موجود در بخش CSSD :

- ۱- اتوکلاو بخار (تعداد و حجم دستگاه بسته به حجم کاری مراکز درمانی متفاوت است)
- ۲- دستگاه پلاسما (جهت استریل نمودن اقلام حساس به حرارت)
- ۳- دستگاه سیلر (جهت سیل نمودن کاغذ های ویوپک)
- ۴- قفسه بندی مشبک از جنس استیل (با رعایت استانداردها اعم از ارتفاع از سطح زمین و فاصله از دیوار و...)
- ۵- سختی گیر آب (برای سختی گیری آب ورودی دستگاه ها)
- ۶- میز کار استیل
- ۷- ترالی استیل چرخ دار

پیشنهادهای :

- آموزش مستمر و بروزر همه افراد مجموعه اعم از پزشک، پرستار و کمک پرستار
- آگاهی دادن به افراد در خصوص فرایند و چرخه استریلیزاسیون و هزینه های آن
- نهادینه کردن این مسئله که هر یک از افراد خود به شخصه مسئول اموال مورد استفاده می باشد.
- زمانبندی و برنامه ریزی دقیق برای بخش ها در خصوص ارائه خدمات به مددجو، و ارسال منظم و با برنامه وسایل و تجهیزات برای امر استریلیزاسیون به جهت جلوگیری از خواب بیش حد و یا فشار کاری بیش از حد برای دستگا ههای استریلیزاسیون

یکی از دغدغه های واحد CSSD در مراکز درمانی کم رنگ جلوه داده شدن و کم اهمیت شمردن این بخش می باشد، در صورتی واحد CSSD از نظر کار آیی و اهمیت موضوع، قلب بیمارستان بحساب می آید. در بیمارستان های آموزشی پرستاران و پزشکان آموزشی به دلیل عدم دلسوزی لازم و شاید عدم وجود مسئولیت واحد در سیستم مسائل و مشکلاتی را به وجود می آورند که می تواند بار مالی سنگینی برای مرکز باشد که عبارتند از :
عدم استفاده صحیح از ابزار و وسایل و تجهیزات، باز نمودن بی رویه و بی مهابای ست ، پگ و یا هر گونه بسته استریل ، در نظر نگرفتن شرایط بحران از نظر نیاز به تجهیزات ، ابزار و وسایل به دلیل عدم آگاهی از اهمیت موضوع ، نادیده گرفتن هزینه های صرف شده برای استریلیزاسیون